

Рішко М. М.

студент

*Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»*

Цалан М. І.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»*

Rishko Mykhailo

Student

Uzhhorod National University

Tsalan Myroslava

*Ph.D. in Economics, Associate Professor,
Senior Lecturer at the International Economic Relations Department
Uzhhorod National University*

ВПЛИВ ПРОТЕКЦІОНІСТСЬКИХ ЗАХОДІВ НА ТОРГОВУ ВІЙНУ МІЖ США ТА КИТАЄМ

Анотація. У статті розглянуто розвиток торгових відносин Сполучених Штатів Америки та Китаю та впливу протекціоністських заходів на їх перебіг, торгову війну та її наслідки для обох держав. Особливу увагу звернено на основні етапи становлення торгівлі між США та Китаєм та роль СОТ у цьому процесі. Розглянуто позитивні та негативні наслідки поглиблення торгових відносин між Сполученими Штатами та Китаєм. Проаналізовано заходи торгового захисту, що були застосовані Вашингтоном та Пекіном. Аналіз статистичних даних щодо динаміки торгівлі між країнами та протекціоністських заходів дозволяє оцінити масштаби впливу торгового конфлікту США та Китаю на економіки обох країн та на світову торгівлю загалом та дати оцінку життєдіяльності Світової організації торгівлі у перипетіях сучасних міжнародних економічних відносин.

Ключові слова: протекціоністські заходи, торгова війна США та Китаю, Світова організація торгівлі, економічна безпека.

Вступ та постановка проблеми. Торгові взаємовідносини найбільших економік світу завжди знаходяться під пильним наглядом. За останні десятиліття об'єми торгівлі США з Китаєм надзвичайно зросли і мають вирішальне значення для обох держав. Через пришвидшені темпи розвитку торгівлі між країнами, США та Китай стали найбільшими експортними ринками один для одного. Наслідки цього явища виявилися двоякими. Громадяни Сполучених Штатів отримали перевагу у вигляді знижених цін на окремі продукти, а прибутки корпорацій обох країн мали тенденцію до зростання протягом зростання об'ємів торгівлі між ними. Пересічні американці почали втрачати роботу через конкуренцію, створену імпортованими товарами. Все частіше почали з'являтися звинувачення китайських компаній щодо вимог передачі технологій та навіть випадків крадіжки останніх. Нова програма державного розвитку Китаю, зосереджена на посиленні позицій вітчизняних виробників на світовому ринку порушує принципи конкуренції, що приносить збитки іноземним, а зокрема – американським виробникам. Тим часом інвестиції китайських компаній викликали занепокоєння щодо національної безпеки. Оскільки президент США Джо Байден провадить дедалі агресивніший захист економіки Сполучених Штатів, майбутнє економічних відносин залишається достатньо невизначеним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Торгові відносини США та Китаю тривалий час викликають науковий інтерес. Серед дослідників слід відзначити таких як Беккерс Е., Шроетер С., Адхікарі Ш., Ліу Й., Бластайн П. та багатьох інших. Водночас, питання застосування про-

текціоністських методів та їх впливу на ситуацію потребує додаткового дослідження.

Метою дослідження є аналіз розвитку торгових відносин Сполучених Штатів Америки та Китаю, зокрема у розрізі торгової війни, її причин та ролі протекціоністських заходів у її врегулюванні.

Результати дослідження. Протягом тридцяти років після створення Китайської Народної Республіки в 1949 році між двома країнами практично не було торгівлі; Вашингтон розірвав стосунки з комуністичним урядом у Пекіні. У 1979 році Сполучені Штати та Китай нормалізували відносини, що призвело до вибухового росту об'ємів торгівлі протягом наступних 40 років [1].

Наприкінці 1970-х років під керівництвом Ден Сяопіна Китай розпочав процес економічних реформ. Уряд послабив державний контроль над економікою і дозволив розвиватися приватній промисловості. Дана політика мала на меті стимулювати торгівлю та інвестиції, і в 1986 році Пекін подав заявку на приєднання до Генеральної угоди з тарифів і торгівлі. Після тривалих переговорів зі Сполученими Штатами та іншими членами СОТ Китай приєднався до СОТ у грудні 2001 року. Умовою вступу було зобов'язання Пекіну провести низку економічних реформ, включаючи різке зниження тарифів на імпортовані товари, захист інтелектуальної власності, а також прозорість законів і правил. У той час президент США Білл Клінтон і його радники стверджували, що залучення Китаю до глобальної торгової системи принесе користь Сполученим Штатам та сприятиме економічним і демократичним реформам у Китаї. Ці ствердження отримали

критику зі сторони профспілки США та більшості демократів у Конгресі [2].

Важливо зауважити, що вступ Китаю до СОТ дозволив нормалізувати постійні торгові відносини, дозволяючи компаніям обох країн впевнитися в ефективності співпраці в сфері виробництва та торгівлі. Вартість імпорту американських товарів із Китаю зросла з приблизно 100 мільярдів доларів у 2001 році до понад 500 мільярдів доларів у 2022 році (рис. 1). Цей стрибок імпорту частково пояснюється критично важливою позицією Китаю в глобальних ланцюжках поставок, так як китайські заводи збирають продукцію для експорту в США з комплектуючих з усього світу.

Вступ Китаю до СОТ мав як позитивні, так і негативні наслідки. Серед позитивних – для США зокрема – американські споживачі виграли від зниження цін, а американські компанії отримали величезний прибуток від доступу на ринок Китаю. У звіті Америко-китайської ділової ради, за 2022 рік було виявлено, що експорт до Китаю сприяв створенню понад мільйона робочих місць у Сполучених Штатах, що означає збільшення виробництва та обсягів експорту [3; 5].

Ці робочі місця означають збільшення виробництва та обсягів експорту. Важливо зазначити, що найбільше виграє від торгівлі з Китаєм галузь електроніки та машинобудування, що складають половину експорту Сполучених Штатів у торгівлі з Китаєм (рис. 2). Прибутки США від експорту до Китаю перетворюються на інвестиції у вітчизняний бізнес. Цей факт призвів до загального зростання позицій США на світовому ринку та зміцнив її позиції на міжнародній арені.

Позитивні наслідки, безперечно, є і для Китаю. З 2001 року економіка Китаю зросла більш ніж у п'ять разів, і зараз вона є другою за величиною у світі, поступаючись лише Сполученим Штатам (за деякими показниками, економіка Китаю випереджує США та є першою економікою світу). Сотні мільйонів китайських громадян уникли крайньої бідності в результаті цього зростання [6].

До негативних наслідків можна віднести те, що через зростання економіки Китаю та збільшення ваги китайських виробників, їх конкуренти почали втрачати свої позиції, не

маючи змоги запропонувати товар за цінами, що конкурували б з китайськими. Експерти відмічають проблематичні явища у розвитку взаємовідносин Вашингтону та Пекіну. Згідно з дослідженнями під керівництвом економістів Девіда Автора, Девіда Дорна та Гордона Хансона, витрати на активізацію торгівлі з Китаєм перевищують витрати на аналогічні заходи, застосовані на активізацію торгівлі з іншими країнами. Це явище пов'язують зі швидкістю зростання імпорту, великою чисельністю низькооплачуваної робочої сили Китаю та низкою галузей, на які ці зміни мають прямий вплив. Дослідження показують, що політична поляризація також посилилася в регіонах країни, які найбільше постраждали від конкуренції з Китаєм [8].

Зміни у торговій та внутрішній політиці Пекіну викликали значні занепокоєння стосувалися субсидування Пекіном вітчизняних підприємств. Для досягнення своїх економічних цілей, уряд Китаю влив субсидії в низку галузей промисловості з метою створення «національних лідерів» серед вітчизняних компаній. Деякі експерти стверджують, що ці субсидії можуть бути руйнівними для інших країн, чий компанії не можуть конкурувати з такими рівнями державної підтримки [9].

Валютні маніпуляції – наступний, після надмірного субсидування вітчизняного виробника, протекціоністський захід, у застосуванні якого США звинувачують Китай. Багато економістів стверджують, що Китай утримував вартість юаня штучно низькою протягом десяти років після вступу до СОТ, накопичуючи резерви в доларах США. Слабша валюта робить китайський імпорт дешевшим, а експорт із США дорожчим, тим самим сприяючи дефіциту торгівлі Сполучених Штатів з Китаєм [10].

Китай використовує світові технології для просування вітчизняного виробництва на світовий ринок у ролі лідерів галузі, порушуючи засади здорової конкуренції на ринку. США були і є найбільшими критиками такого політичного напрямку Пекіну, але в останні роки тенденція до критики такої політики спостерігається в ЄС та Японії. Накопичення негативних відгуків про торгову політику Китаю, разом з приходом Дональда Трампа до влади заклали початок того, що сьогодні спеціалісти називають торговою війною США та Китаю.

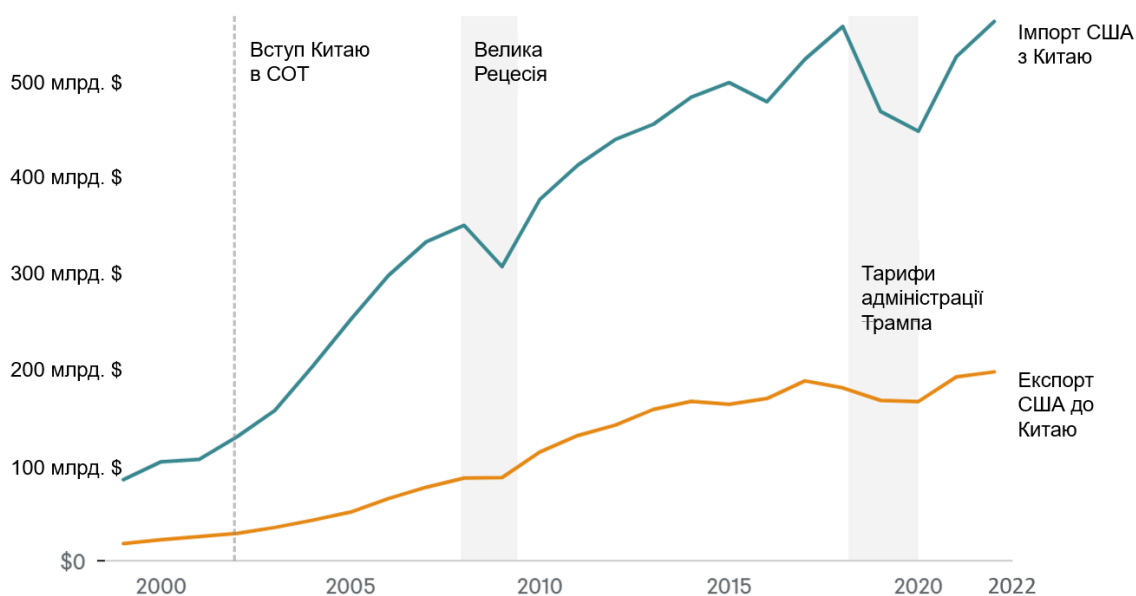

Рис. 1. Динаміка торгівлі між США та Китаєм у 2000–2022 роках, млрд. дол. США

Джерело: [4]

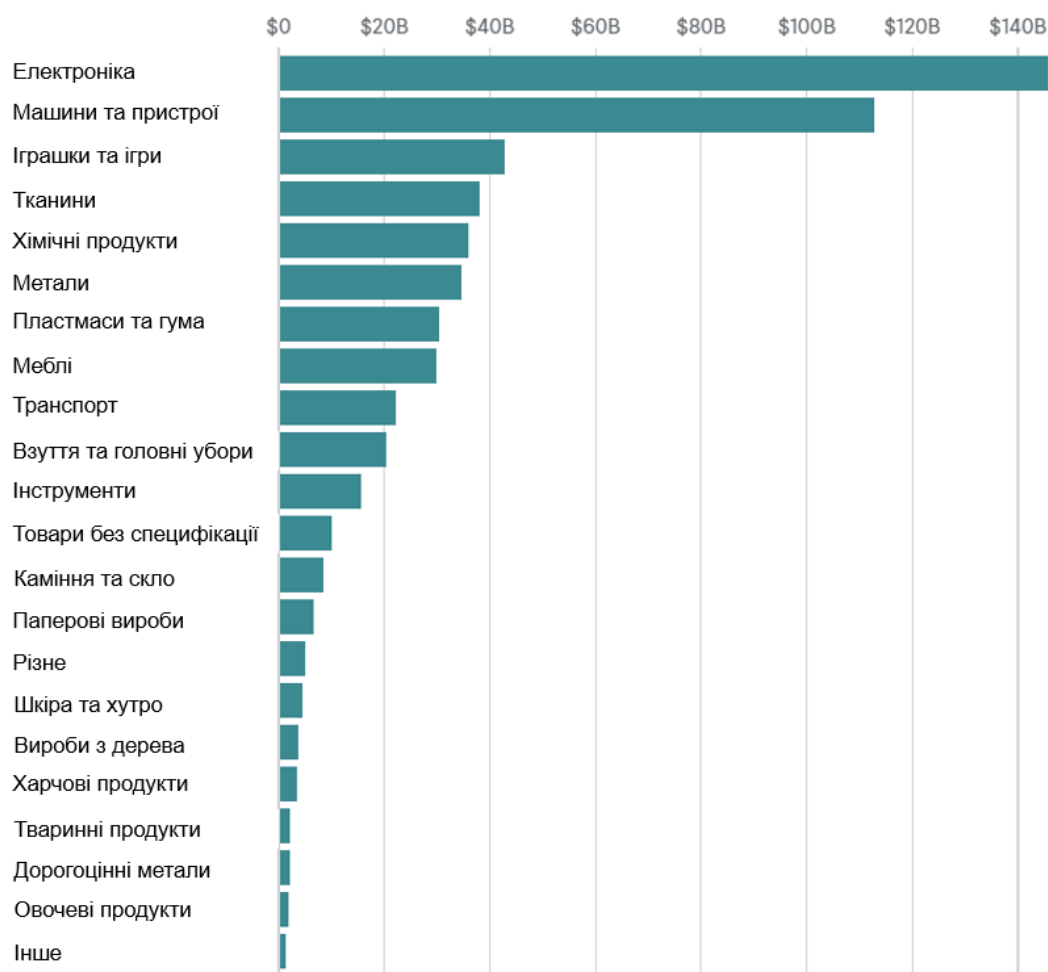

Рис. 2. Товарна структура імпорту США з Китаю, 2022, млрд дол. США

Джерело: [7]

Починаючи з 2018 року, адміністрація Трампа оголосила про значні зміни в тарифах щодо різноманітних імпортованих товарів, що призвело до заходів у відповідь з боку торгових партнерів США, включаючи Китай і багатьох союзників США. Разом із розслідуваннями щодо практики Китаю, пов'язаної з передачею технологій, інтелектуальною власністю та інноваціями, було проведено кілька додаткових розслідувань, пов'язаних з імпортом сонячних елементів і модулів, а також імпорту пральних машин та імпорту сталі та алюмінію. Крім того, адміністрація Трампа вжила заходів щодо обмеження доступу китайських напівпровідникових і телекомунікаційних компаній (ZTE та Huawei) до ринку США, щоб захистити свою власну напівпровідникову промисловість [11].

Ці дії призвели до торгової суперечки між Сполученими Штатами та Китаєм. Глобальні комерційні зв'язки були дестабілізовані, а торговельні та інвестиційні операції отримали перешкоду у вигляді торгової суперечки. Дослідження показали, що тарифи США на імпортовані китайські проміжні продукти призвели до збільшення виробничих витрат для американських фірм, які використовують китайський імпорт у своїх ланцюгах постачання. Інші дослідження показали, що американські споживачі та компанії отримали збиток через збільшення майже всіх витрат, пов'язаних з тарифами, з деякими варіаціями в різних секторах [12; 13].

Активна фаза торгового конфлікту розпочалася тоді, коли президент Трамп затвердив глобальні захисні тарифи

на імпорт сонячних панелей і пральних машин до США у розмірі 30% мита США на імпорт сонячних панелей на суму 8,5 мільярда доларів і 20% мита США на імпорт пральних машин на суму 1,8 мільярда доларів. У цей час більшість сонячних панелей і пральних машин надходили з Китаю. У відповідь на це, Китай оголосив про введення попередніх антидемпінгових мит у розмірі 178,6% на імпорт сорго зі США вартістю приблизно 1 мільярд доларів [11; 13].

У вересні 2018 року США оголосили про введення виключень до мита на сонячні панелі. Обмеження розподілу тарифних квот США для великих виробників побутових пральних машин було змінено до 1,2 мільйона на квартал. Обмеження на імпорт пральних машин закінчилися в лютому 2021 року, а на сонячні батареї в лютому 2022 року [11; 13].

Торгові суперечки США та Китаю зачепили також сталь та алюміній – Сполучені Штати в березні 2018 року ввели 25% і 10% мита для всіх торгових партнерів на сталь і алюміній відповідно. Китай призупинив виконання зобов'язань щодо зниження мит і негайно ввів відповідні мита на 128 товарів американського походження вартістю близько 3 мільярдів доларів. Китайські тарифи вплинули на експорт американської сільськогосподарської продукції до Китаю на 84 продукти на суму приблизно 2 мільярди доларів, починаючи від 25% мита на свинину до 15% мита на фрукти, горіхи, вино, женьшень і етанол. Швидкі кроки щодо змін у торгівлі між обома країнами зачіпали й їх партнерів [11; 13].

За період конфлікту обидві країни вводили тарифи на продукцію одне одного, в 3 етапи США наклали мита в розмірі 25% на китайську продукцію вартістю приблизно 250 мільярдів доларів. У відповідь Пекін аналогічно, в 3 етапи, наклав мита розміром 25% на американську продукцію вартістю майже 110 мільярдів доларів США [11; 13].

Додатково до всіх обмежень, китайські імпортні тарифи в розмірі 25% на американську бавовну-сирець призвели до 26% тарифу на американську бавовну в межах квоти та 65% тарифу на позаквотну бавовну США [14].

Конфлікт врешті було врегульовано – обидві сторони конфлікту домовилися про угоду «Першого етапу», яку багато експертів критикували за те, що вона порушує основні проблеми США в обмін на зобов'язання Китаю придбати додаткові американські товари на суму 200 мільярдів доларів, умову, яку Пекін не виконав [15].

За президента Байдена Вашингтон зробив найсерйозніші кроки, щоб послабити економічне домінування Китаю, зокрема:

- зберіг тарифи на суму близько 360 мільярдів доларів;
- запровадив безпрецедентний експортний контроль, який обмежує можливості Пекіна отримувати передові технології;

– заборонив деякі інвестиції США в чутливі технології, які, як побоюються законодавці, можуть бути використані для допомоги зростаючій армії Китаю.

Тим часом кілька губернаторів США підписали закони, які забороняють державні інвестиції в акції, контрольовані китайською державою. Майбутнє торгових відносин США та Китаю залишається невизначеним – окрім вищезгаданих законів, впроваджуються ініціативи щодо послаблення позицій Пекіну на світовому ринку. Ця політика Вашингтону хоч і має критиків серед провідних експертів, але має підтримку пересічних американців та виражає позицію більшості в Конгресі [16].

Висновки. Протекціоністські заходи є не тільки причиною «торгової війни» між США та Китаєм – вони супроводжували торгові відносини країн з моменту вступу Китаю до СОТ. Кожна з країн ставить у пріоритет власну економічну безпеку та відносно благополуччя громадян. Мета СОТ – усунення впливу протекціоністських заходів на світову торгівлю, але ця мета конфліктує з політичною економічно сильних держав. Світовій організації торгівлі потрібна реформа, яка зможе ввести новий порядок у міжнародних відносинах і унеможливити аналогічні конфлікти.

References:

1. 1949 – 2023 U.S.–China Relations. Available at: <https://www.cfr.org/timeline/us-china-relations> (accessed October 4, 2023).
2. Background Information on China's Accession to the World Trade Organization. Available at: <http://surl.li/nlxkh> (accessed October 4, 2023).
3. China's Current Economy: Implications for Investors and Supply Chains. Available at: <https://www.cfr.org/report/chinas-current-economy-implications-investors-and-supply-chains> (accessed October 4, 2023).
4. U.S.–China Trade Surged Over the Past Two Decades. Available at: <https://www.bea.gov/data/intl-trade-investment/international-trade-goods-and-services> (accessed October 4, 2023).
5. Export Report 2022: Services and Jobs Update. Available at: <https://www.uschina.org/reports/export-report-2022-services-and-jobs-update> (accessed October 4, 2023).
6. What Happened When China Joined the WTO? Available at: <http://surl.li/nlxjx> (accessed October 4, 2023).
7. What Does the U.S. Import From China? Available at: <https://oec.world/en/profile/bilateral-country/usa/partner/chn> (accessed October 4, 2023).
8. How the China Shock, Deep and Swift, Spurred the Rise of Trump. Available at: <https://www.wsj.com/articles/how-the-china-shock-deep-and-swift-spurred-the-rise-of-trump-1470929543> (accessed October 4, 2023).
9. Is 'Made in China 2025' a Threat to Global Trade? Available at: <https://www.cfr.org/backgrounder/made-china-2025-threat-global-trade> (accessed October 4, 2023).
10. The Dollar: The World's Reserve Currency. Available at: <https://www.cfr.org/backgrounder/dollar-worlds-reserve-currency> (accessed October 4, 2023).
11. Bown C. P. & Kolb M. (2022) Trump's trade war timeline: An up-to-date guide. Peterson Institute for International Economics. Available at: <https://www.piie.com/blogs/trade-investment-policy-watch/trump-trade-war-chinadate-guide> (accessed October 4, 2023).
12. Flaaen A. & Pierce J. R. (2019) Disentangling the effects of the 2018–2019 tariffs on a globally connected U.S. manufacturing sector. Divisions of Research and Statistics and Monetary Affairs Federal Reserve Board. Available at: <https://www.federalreserve.gov/econres/feds/files/2019086pap.pdf> (accessed October 5, 2023).
13. Li M., Zhang W., & Hart C. (2018) What have we learned from China's past trade retaliation strategies? *Choices*, no. 33(2), pp. 1–8. Available at: https://www.choicesmagazine.org/UserFiles/file/cmsarticle_625.pdf (accessed October 5, 2023).
14. Lu S. (January 4, 2021). US–China tariff war – The textile and apparel hit-list updated. JustStyle. Available at: https://www.just-style.com/analysis/us-china-tariff-war-the-textile-and-apparel-hit-list-updated_id136519.aspx. (accessed October 5, 2023).
15. China bought none of the extra \$200 billion of US exports in Trump's trade deal. Available at: <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/china-bought-none-extra-200-billion-us-exports-trumps-trade-deal> (accessed October 5, 2023).
16. President Biden Has Banned Some U.S. Investment in China. Here's What to Know. Available at: <https://www.cfr.org/in-brief/president-biden-has-banned-some-us-investment-china-heres-what-know> (accessed October 5, 2023).

IMPACT OF PROTECTIONIST MEASURES ON THE TRADE WAR BETWEEN THE USA AND CHINA

Summary. The article provides the analysis of the development of trade relations between the two largest economies in the world – the United States of America and China and the impact of protectionist measures on their course, and in particular on the period from 2018 – trade war and its consequences for both states. The main stages of the formation of trade between the USA and China and the role of the WTO in this process are studied. The positive and negative consequences of deepening trade relations between the United States and China are considered. Trade protection measures applied by both countries, in particular during the trade war between Washington and Beijing are taken into account. Important components of the study are statistical data on changes in trade volumes between states and trade volumes to which protectionist measures were applied, which makes it possible to assess the scale of the impact of the US-China trade conflict on the economies of both countries and on world trade. China's protectionist policy has always forced the US to turn to the WTO to settle dumping and subsidizing

issues. Trump administration began to overprotect the American economy and this resulted in what the whole world still calls the biggest trade war in recent history. A particular concern about Beijing's "national leader" policy forced Washington to act. According to research by American experts, such a policy will create unrealistic competition in the market and establish China's monopoly in many areas of trade. The fact that the world economy is gradually recovering from the effects of COVID-19 adds relevance to this, as the reduction in domestic production has collapsed the volumes of US domestic production, threatening a wave of unemployment, the general decline of the United States economy and a potential recession. The issue of settling the dispute between the two giants of the economy falls on the WTO that cannot resolve the conflict and shuts down in attempts to find a solution. The ability of political leaders of both countries to step over national pride for the sake of global trade could be the way, but this way does not seem possible.

Key words: protectionism measures, US-China trade war, World Trade Organization, economic security.